

Sygn. akt III AUa 172/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko
Sędziowie:	SSA Urszula Iwanowska (spr.) SSO del. Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2013 r. w Szczecinie

sprawy L. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 16 stycznia 2013 r. sygn. akt VI U 2735/12

1. oddała apelację,
2. zasądza od L. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSO del. Beata Górską SSA Jolanta Hawryszko SSA Urszula Iwanowska

III A Ua 172/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 lipca 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił L. B. prawa do emerytury pomostowej, ponieważ ubezpieczony nie wykazał odpowiedniego okresu pracy w warunkach szczególnych, a nadto nie przedstawił prawidłowego zaświadczenia dotyczącego pracy w warunkach szczególnych wystawionego na podstawie ustawy o emeryturach pomostowych.

W odwołaniu od powyższej decyzji L. B. podniósł, że zakłady w których pracował już nie istnieją, stąd brak jest możliwości uzyskania świadectw pracy o treści wymaganej przez organ rentowy. Odwołujący wskazał, że fakt pracy

w szczególnych warunkach w spornych okresach wynika z innych dokumentów, w tym z przedłożonej książeczki żeglarskiej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości wskazując, że świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 10 stycznia 2012 r. wystawione zostało przez Urząd Miejski w Ś., który jest jedynie przechowawcą dokumentów zlikwidowanych jednostek, a nie ich następcą prawnym, a zatem nie ma uprawnień do potwierdzenia czy wnioskodawca był zatrudniony w warunkach szczególnych.

Wyrokiem z dnia 16 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

L. B. urodził się w dniu (...). Ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę w dniu 15 marca 2012 r., posiada ogólny staż ubezpieczeniowy przekraczający 25 lat, nie pozostaje obecnie w stosunku pracy i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

W okresie od 1 lutego 1978 r. do 28 lutego 1979 r. ubezpieczony zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) na stanowisku inspektora ds. BHP. Następnie w okresie od 23 czerwca 1979 r. do 31 lipca 1984 r. L. B. w pełnym wymiarze czasu pracy zatrudniony był w Zarządzie (...) na stanowisku elektromontera maszyn i urządzeń. Z kolei od 3 sierpnia 1984 r. do 31 grudnia 1992 r. ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w Ś. na stanowisku elektromontera okrętowego. Kolejnym zakładem pracy, w którym zatrudniony był ubezpieczony była (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Ś., gdzie w pełnym wymiarze czasu pracy L. B. pracował na stanowisku elektromontera okrętowego. Za ten okres zatrudnienia pracodawca wystawił ubezpieczonemu w dniu 31 lipca 1993 r. świadectwo pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie, jak wynika to z książeczki żeglarskiej ubezpieczonego, w okresie od 13 kwietnia do 8 czerwca 1993 r. ubezpieczony był zamustrowany w charakterze rybaka przemysłowego na statku (...), którego armatorem była (...) w Ś.. W okresie od 2 sierpnia 1993 r. do 30 czerwca 2003 r. ubezpieczony ponownie pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w Ś. na stanowisku elektromontera okrętowego I i elektryka. Odnośnie tego okresu syndyk masy upadłości wymienionego przedsiębiorstwa wystawił mu w dniu 30 czerwca 2011 r. świadectwo pracy w szczególnych warunkach. Aktualnie od 10 maja 2004 r. L. B. jest zatrudniony w systemie kontraktowym na statkach niemieckiego armatora (...) & Co w charakterze elektryka. Z tego tytułu podlegał dobrowolnemu ubezpieczeniu społecznemu.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonego za niezasadne.

Sąd pierwszej instancji przywołał treść przepisów art. 4 i 8 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. nr 237, poz. 1656), określających przesłanki nabycia prawa do emerytury pomostowej oraz treść art. 3 tej ustawy, w którym zostało określone czym jest praca w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów tej ustawy. Sąd Okręgowy wskazał, że za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy prace, o których mowa w ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych w pełnym wymiarze czasu pracy (art. 3 ust. 4 i 5). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 3 ust. 7).

Zdaniem Sądu Okręgowego, poza sporem w niniejszej sprawie było, że ubezpieczony posiada co najmniej 25 letni okres składkowy i nieskładkowy ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r., ukończył 55 lat i nie pozostaje w zatrudnieniu. Nie było również kwestionowane, że w okresie od 3 sierpnia 1984 r. do 31 grudnia 1992 r. i od 2 sierpnia 1993 r. do 30 czerwca 2003 r. ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w Ś. na stanowisku elektromontera okrętowego I i elektryka oraz, że w okresie od 1 stycznia 1993 r. do 31 lipca 1993 r. ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ś. na

stanowisku elektromontera okrętowego. Powyższe okoliczności wynikały bowiem zarówno ze „zwykłych” świadectw pracy przedłożonych przez ubezpieczonego w organie rentowym, jak i ze świadectwa pracy w szczególnych warunkach i zaświadczenia - wystawionych przez pracodawców lub podmioty uprawnione do ich reprezentacji (syndyka). Organ rentowy odmówił uwzględnienia innych okresów aniżeli wymienione w zaświadczeniu wystawionym przez syndyka (...). Wprawdzie postępowanie organu rentowego było formalnie prawidłowe, ponieważ okresy pracy w warunkach szczególnych przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 r. powinny zostać udokumentowane zaświadczeniem o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, wystawionym przez pracodawcę tym niemniej nie oznacza to, że również i Sąd zobowiązany był do dokonania identycznej oceny dowodów wykonywania pracy przedstawionych przez ubezpieczonego. Sąd pierwszej instancji oceniając zebrany materiał dowodowy uwzględnił, że ze świadectw pracy wystawionych przez (...) i syndyka masy upadłości (...) wynika, że we wskazanych tam okresach ubezpieczony zatrudniony był na stanowiskach elektromontera i I oficera elektryka. W wystawionym zaś zaświadczeniu wykonywania pracy w warunkach szczególnych zakwalifikowano pracę ubezpieczonego na tych stanowiskach jako pracę równoznaczną z pracą rybaka morskiego, co jednak w ocenie Sądu Okręgowego było błędne. Sąd wyjaśnił, że zarówno w rozporządzeniu Rady Ministrów dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (poz. 9 Dział VIII Wykazu A oraz poz. 4 dział IV wykazu B i Dział VIII wykazu A) oraz w załączniku nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych (poz. 22 i 23) odrębnie zostały wymienione prace rybaków morskich i prace na statkach żegluga morskiej, co oznacza, że ustawodawca wyraźnie rozróżnia dwa rodzaje prac w warunkach szczególnych wykonywanych na morzu, nawiązując bądź do charakteru zatrudnienia („prace rybaków morskich”) bądź do miejsca wykonywania pracy („prace na statkach morskich i żegluga morskiej”). Ustawodawca zróżnicował również wymagania odnośnie stażu pracy w warunkach szczególnych oraz wieku uprawniającego do emerytury pomostowej w zależności od tego czy uprawniony był rybakim morskim (10 lat pracy i wiek 55 lat), czy też wykonywał inne prace na statkach żegluga morskiej (15 lat pracy i wiek 60 lat). Takie postępowanie ustawodawcy zdaniem Sądu Okręgowego jest w pełni uzasadnione. Praca rybaków morskich wiąże się bowiem nie tylko z ogólnym czynnikiem ryzyka, o którym mowa w art. 3 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, tj. praca na wodzie, ale dodatkowo jest to ciężka praca fizyczna, o której mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, tj. ciężka praca fizyczna powodująca w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny. Sąd pierwszej instancji uznał zatem, że pracę ubezpieczonego na stanowisku elektromontera okrętowego i I oficera elektryka należało zakwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych, wymienioną pod poz. 4 Dział VIII wykazu A stanowiącego załącznik rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. oraz pod poz. 23 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, tj. jako pracę na statkach żegluga morskiej, do których zalicza się również morskie statki rybackie. Sama zaś fakt pracy na statkach rybackich nie uzasadnia uznania, że faktycznie ubezpieczony był rybakim morskim. W konsekwencji brak było podstaw do przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej. Wprawdzie ubezpieczony posiada co najmniej 25 letni okres składkowy i nieskładkowy ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz w niniejszym postępowaniu wykazał 15 letni okres pracy w przedsiębiorstwach zajmujących się żegluga morską, jednakże nie osiągnął wymaganego wieku. W przypadku prac w warunkach szczególnych wymienionych pod poz. 23 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych (prace na statkach żegluga morskiej) wymagane jest osiągnięcie przez ubezpieczonych co najmniej 60 lat dla mężczyzn. Ubezpieczony w dniu (...) ukończył zaś dopiero 55 lat.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie w całości nie zgodził się L. B., który działając przez pełnomocnika, w wywiedzionej apelacji zarzucił mu naruszenie art. 8 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych poprzez błędne uznanie, że ubezpieczony nie nabył prawa do emerytury pomostowej w oparciu o ten przepis, pomimo iż ubezpieczony spełnia wszystkie warunki uprawniające do nabycia prawa do emerytury pomostowej w oparciu o art. 8 powołanej ustawy.

W uzasadnieniu apelujący między innymi podniósł, że ustawa o emeryturach pomostowych nie zawiera definicji legalnej rybaka morskiego ani prac rybaków morskich. Zdaniem skarżącego, w kontekście sporu czy ubezpieczony zatrudniony jako elektromonter okrętowy i I oficer elektryk na jednostkach rybackich wykonywał też pracę rybaka morskiego, a zatem pracę określoną w poz. 22 załącznika do ustawy o emeryturach pomostowych, pomocna może być definicja zawarta w Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy Nr 188 z 2007 r., w której „rybak” oznacza

każdą osobę zatrudnioną lub zaangażowaną w jakimkolwiek charakterze na pokładzie statku rybackiego. Nadto w ocenie ubezpieczonego, niezwykle istotne jest i słuszne stanowisko Głównego Specjalisty Departamentu Ubezpieczeń Społecznych zawarte w piśmie z dnia 1 marca 2012 r., zgodnie z którym o uznaniu pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze nie powinno decydować określenie stanowiska pracy lecz jego charakterystyka. W związku z powyższym skarżący podniósł, że pracował na dalekomorskich statkach rybackich, gdzie charakter pracy dla wszystkich członków załogi jest jednakowy i specyficzny. Każdy bowiem z członków załogi podczas wielomiesięcznych rejsów, gdy statek nie zawijał do portów uczestniczył w połowie i przetwórstwie ryb, często w ekstremalnych warunkach klimatycznych. Wszyscy członkowie załogi pracują w identycznych warunkach zdeterminowanych siłami natury, w tym wypadku pracą na wodzie, w odosobnieniu od rodziny i bez możliwości zejścia na ląd. Praca ta jest tak samo szkodliwa dla zdrowia na wszystkich stanowiskach pracy. Ubezpieczony tak jak wszyscy członkowie załogi miał obowiązek w razie konieczności wykonywać prace bezpośrednio przy połowie i przetwarzaniu ryb, a wykonując pracę elektryka miał za zadanie 24 godziny na dobę kontrolowanie maszyn łowczych, maszyn przetwórczych i chłodni, a w razie potrzeby ich naprawę. Praca ubezpieczonego wymagała dużej sprawności i kondycji psychofizycznej, gdyż była wykonywana w różnych strefach statku, od zeny do masztu. Zatem, zdaniem skarżącego, jego praca była ze względu na jej charakterystykę, cechy i warunki tożsama z pracą rybaka morskiego. Ponadto skarżący wskazał, że inni członkowie załogi, pracujący razem z ubezpieczonym na stanowiskach elektryków, elektromonterów, a także mechaników, kucharzy aż do kapitana, po ukończeniu 55 lat uzyskali prawo do emerytury pomostowej w oparciu o treść art. 8 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ zakwalifikowani zostali jako osoby wykonujące prace rybaków morskich.

Wskazując na powyższe argumenty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie odwołania i przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej według norm przepisanych dzieląc w pełni argumentację faktyczną i prawną zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego okazała się nieuzasadniona.

Ubezpieczonemu jako osobie urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r. i nie wykonującej pracy w warunkach szczególnych po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U nr 237, poz. 1656) prawo do emerytury pomostowej może przysługiwać na podstawie art. 49 w związku z art. 4 i art. 8 wymienionej ustawy, czyli ubezpieczony powinien legitymować się co najmniej 10-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (art. 49 pkt 3 ustawy) oraz przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywać prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art. 4 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych).

Rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy nie naruszył tak norm prawa materialnego, jak i zasad postępowania, które uzasadniałyby uwzględnienie wniosków apelacji. W ocenie Sądu Apelacyjnego ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy są prawidłowe i kompletne w kontekście oceny legalności zaskarżonej decyzji, a wyprowadzone z nich wnioski nie budzą zastrzeżeń. Ustalenia te sąd odwoławczy podziela i przyjmuje za własne.

W rozważanej sprawie za prawidłowe należy uznać ustalenie, że praca L. B. w Przedsiębiorstwie (...) w Ś. oraz w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ś. na stanowisku elektromontera okręgowego, nie mogła być traktowana jako praca w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych. Zgodnie bowiem z tym przepisem, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które

mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową jest zatem wykonywanie pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, czyli w rozumieniu przepisów art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, która zawiera wykaz prac w szczególnych warunkach określony załączniku nr 1 do ustawy.

Dokonując zatem oceny charakteru pracy ubezpieczonego sąd pierwszej instancji prawidłowo oparł się na wymienionych wyżej kryteriach, trafnie przyjmując, że ustawodawca rozróżnia rodzaje prac w warunkach szczególnych wykonywanych na morzu w zależności od tego czy wykonywane są one na „statkach morskich i żeglugi morskiej” czy też są pracami „rybaków morskich”. W tym zakresie sąd meriti zaprezentował bardzo wnikliwą i wszechstronną oraz logiczną analizę zgromadzonych dowodów. Nawiązując zaś do omówionych wyżej kryteriów wskazać też należy na pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11 (OSNP 2013/5-6/62), podzielany w całości przez Sąd Apelacyjny rozpoznający niniejszą sprawę, że katalog prac w warunkach szczególnych jest zamknięty, nie podlega uzupełnieniu co oznacza, że cech pracy "o szczególnym charakterze" lub "w szczególnych warunkach" nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem.

Mając zatem na uwadze poczynione wyżej uwagi stwierdzić należy, że apelujący wadliwości zaskarżonego wyroku, którym oddalono odwołanie ubezpieczonego upatrywał w błędnym ustaleniu charakteru pracy L. B. w spornych okresach w firmach (...) i (...). Jednak argumenty apelacji uznać należy za polemiczne i nieuwzględniające treści przeprowadzonych dowodów, które nie pozwalają na uznanie, że ubezpieczony w pełnym wymiarze pracy był zatrudniony na stanowisku rybaka morskiego. Także sam ubezpieczony nie podnosi, że wykonywał pracę rybaka morskiego, ale akcentuje, że warunki wykonywania pracy były tożsame z pracą rybaka morskiego oraz że w razie potrzeby miał obowiązek wykonywać prace bezpośrednio przy połowie i przerabianiu ryb. Jednocześnie skarżący podkreśla, że wykonując prace elektryka czy elektromontera świadczył prace bezpośrednio przy połowie i przetwarzaniu ryb, gdyż przez 24 godziny na dobę kontrolował, a w razie potrzeby naprawiał maszyny łowcze, maszyny przetwórcze, maszyny chłodni, tj. wszystkie urządzenia przeznaczone do połowu i przetwarzania ryb.

Jednocześnie w świadectwach pracy ubezpieczonego dotyczących spornych okresów zatrudnienia dokonano charakterystyki pracy ubezpieczonego określając ją jako pracę bezpośrednio przy remoncie statków, na stanowiskach wyszczególnionych na tych statkach, pochylniach dokach i nabrzeżach oraz wskazując, że praca ubezpieczonego według stosownych wykazów i działów załącznika do zarządzenia Nr 24 Ministra – Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej, bądź według wykazu A, dział III, poz. 90 pkt 10 stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. odpowiadała pracy przy budowie i remoncie statków, nie zaś pracy na stanowisku rybaka morskiego określonego w punkcie 4, dziale IV Wykazu B wymienionego rozporządzenia. Zatem także załączone do akt sprawy dokumenty, przy braku innych dowodów, nie pozwalały na stwierdzenie, że ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych jako rybak morski stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W związku z powyższym trzeba stwierdzić, że dokonana przez Sąd Okręgowy weryfikacja wszystkich zgromadzonych dowodów pod kątem uznania pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych była prawidłowa. Uwzględniła ona bowiem kompletną treść dowodów, szczególnie z dokumentów, a ocena ta dokonana została zgodnie z dyspozycją art. 233 k.p.c.

Za chybione należy uznać stanowisko apelującego, że niezależnie od określenia jego stanowiska pracy w dokumentacji pracowniczej, faktycznie wykonywał on pracę rybaka morskiego, gdyż razem z rybakami pracował na statkach morskich, w trudnych warunkach uzasadniających uznanie, że wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracę rybaka morskiego. Wbrew twierdzeniom apelacji podkreślić należy, że zasadnie Sąd Okręgowy przyjął, że rybakim morskim w świetle przepisów dotyczących uprawnień emerytalnych nie są wszystkie osoby pracujące na statkach rybackich, w tym także na trawlerach – przetwórciach. Stanowisko to znajduje potwierdzenie w wyroku Sądu

Najwyższego z dnia 26 maja 2011 r., II UK 356/10 (LEX nr 901608) czy w wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 18 października 2012 r., III AUa 261/12 (LEX nr 1237971), a ostatnio także w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 2013 r., II UK 377/12 (LEX nr 1353964), w którym wskazano, że do prac rybaków morskich objętych wykazem B załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. zaliczone zostały prace wykonywane bezpośrednio przy połowie ryb, a zatem prac tych nie wolno rozszerzać na stanowiska, z których wynikały inne obowiązki sprowadzające się do obsługi oraz dozoru maszyn. Tego rodzaju prace podlegają jak słusznie wskazał sąd pierwszej instancji zakwalifikowaniu do prac rybaków morskich objętych wykazem A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Dlatego za chybione należało także uznać stanowisko ubezpieczonego, że w celu zdefiniowania prac rybaka morskiego w rozumieniu omawianych wyżej przepisów należy sięgać do Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy Nr 188. Trzeba bowiem mieć na uwadze, że uregulowania te odnoszą się do szeroko rozumianej pracy w sektorze rybołówstwa. Definicja rybaka tam zawarta została ustalona dla celów tej Konwencji, która nie normuje kwestii emerytalnych, a jedynie zagadnienia warunków pracy na statkach i w tym przypadku co oczywiste szeroka definicja stanowiska pracy rybaka jawi się jako uzasadniona, ale nie ma ona znaczenia dla interpretacji przepisów emerytalnych.

Jednocześnie Sąd Apelacyjny podziela przytoczone w apelacji stanowisko Głównego Specjalisty Departamentu Ubezpieczeń Społecznych, utrwalone od lat także w orzecznictwie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 r., II UKN 598/00, OSNP 2003/17/419 oraz z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638), że o tym czy dana praca może być uznana za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze decyduje jej charakter, a nie nazwa stanowiska. Przy czym charakter pracy ubezpieczonego, jej sposób i miejsce wykonywania w związku z ubieganiem się o świadczenie w wieku obniżonym, powinny zostać wykazane i wynikać z okoliczności niniejszej sprawy. Tymczasem skarżący nie wykazał, aby praca L. B. w spornych okresach w rzeczywistości odpowiadała pracy rybaka morskiego w rozumieniu przepisów emerytalnych. Nie sposób też zgodzić się z twierdzeniami skarżącego, że zasady doświadczenia życiowego wskazują, że na statkach na jakich pracował ubezpieczony typu trawler – przetwórnia wszyscy członkowie załogi wykonują wszystkie czynności zarówno bezpośrednio przy połowie ryb, jak i inne związane z przetwórstwem oraz dozorem czy naprawą maszyn. Przeciwnie, zasady doświadczenia życiowego w ocenie Sądu Apelacyjnego wskazują, że na takich jednostkach na jakich pracował ubezpieczony, gdzie obok połowów odbywała się też obróbka ryb, każdy z członków załogi statku miał przypisany swój własny zakres czynności.

Zatem podsumowując, sąd odwoławczy nie podzielił stanowiska ubezpieczonego, że jako elektromechanik okrętowy i elektryk na statku rybackim wykonywał on prace rybaka morskiego. Gdyby zaś zamiarem ustawodawcy - jak zresztą słusznie podniósł Sąd Okręgowy - w przypadku ustawy pomostowej było rozszerzenie zakresu jej stosowania na inne stanowiska związane z pracą na morzu to stanowiska w innych specjalnościach zostałyby wymienione w tej ustawie. W ocenie Sądu Apelacyjnego skoro tylko prace rybaków morskich zostały wymienione w załączniku nr 1 poz. 22 do ustawy o emeryturach pomostowych, to tylko prace na tym stanowisku zostały uznane za charakteryzujące się szczególnym stopniem szkodliwości i uciążliwości, bądź jako prace wymagające szczególnie wysokiej sprawności psychofizycznej jako prace wykonywane w trudnych warunkach atmosferycznych, na pokładzie statku, przy połowie ryb.

Ponadto należy mieć na uwadze, że w orzecznictwie utrwalony jest pogląd, iż przepisy uprawniające do emerytury w wieku obniżonym należy interpretować ściśle, bowiem nabycie prawa do takiej emerytury jest swoistym przywilejem i nie można stosować wykładni rozszerzającej powyższych przepisów, w tym także, jeżeli chodzi o rodzaj pracy i jej charakter czy też stanowisko pracy. Przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają bowiem wykładni ścisłej (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 16 sierpnia 2005 r., I UK 378/04, OSNP 2006/13-14/218; 23 października 2006 r., I UK 128/06, OSNP 2007/23-24/359; 29 stycznia 2008 r., I UK 239/07, OSNP 2009/7-8/103; 4 marca 2008 r., II UK 129/07, OSNP 2009/11-12/155; 19 maja 2009 r., III UK 6/09, LEX nr 509028). Innymi słowy, dla przyznania prawa do emerytury pomostowej niezbędne jest łączne spełnienie wszystkich warunków otrzymania tego prawa, w tym także warunków objętych treścią art. 4 i 8 ustawy

o emeryturach pomostowych. Oznacza to, że ubezpieczony ubiegając się o takie świadczenie musi wykazać pracę na stanowisku odpowiadającym ściśle stanowisku wykazanym w poz. 20, 22 lub 32 załącznika nr 1 do tej ustawy.

W przedmiotowej sprawie, ubezpieczony wykonujący pracę elektromechanika i elektryka nie spełnia warunków wskazanego artykułu do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej w wieku 55 lat, bowiem nie spełnił wymaganej przesłanki z art. 49 omawianej ustawy, tj. nie wykazał 10-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, a przy przyjęciu, że wykazał 15-letni okres pracy na innych stanowiskach traktowanych jako prace w warunkach szczególnych, aktualnie nie spełnia jeszcze przesłanki osiągnięcia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 4 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych, tj. wieku 60 lat.

Również okoliczność, że inni współpracownicy ubezpieczonego zatrudnieni na statkach uzyskali prawa do tego świadczenia, nie mogła doprowadzić do zamiany zaskarżonego wyroku. Sąd w wyniku złożenia odwołania od decyzji organu rentowego ma obowiązek ustalenia, czy decyzja jest prawidłowa, a zatem czy to ubezpieczony na dzień jej wydania spełniał warunki do przyznania wnioskowanego świadczenia. Okoliczność, że inne osoby z takim świadczeniem korzystają przy ustaleniu, iż L. B. nie spełnił przesłanek do przyznania wnioskowanego świadczenia, nie prowadzi do zmiany decyzji.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację w całości jako nieuzasadnioną (punkt 1 sentencji).

O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie przepisu art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie, z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), przy czym Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (art. 108 § 1 k.p.c.). Do celowych kosztów postępowania należy, między innymi, koszt ustanowienia zastępstwa procesowego, który w sprawach o prawo do emerytury, wynosi 60 zł, zgodnie z § 11 ust. 2 w związku z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, 1349 ze zm.). Zatem, skoro oddalono w całości apelację skarżącego, uznać należało, że przegrał on postępowanie odwoławcze w całości, a wobec tego, zasądzone od ubezpieczonego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zwrot kosztów zastępstwa procesowego w całości – 120 zł, zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 2 powołanego rozporządzenia (punkt 2).

SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko SSO del. Beata Górka